

Materiály pro tisk

Soudní dvůr oslavuje 20 let od přistoupení deseti států k Evropské unii: Nový ústavní okamžik pro Evropu

Obsah

A.	Celkový vliv.....	2
	Úvod 2	
	Organizace a fungování.....	2
	Historická judikatura.....	3
	Soudní řízení a nápad věcí.....	3
	Obecný vývoj soudní činnosti (žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce) (2004–2024)	4
	Budovy.....	8

A. Celkový vliv

Úvod

S každým novým přistoupením se Soudní dvůr rozrůstá. Společná budoucnost všech evropských zemí se utvářela v několika etapách od konce druhé světové války do současnosti. Z šesti zakládajících zemí v roce 1957 se Evropské společenství, později Evropská unie (EU), postupně rozrostlo na současných 27 členů.

Největšího počtu států se dotýkalo rozšíření, ke kterému došlo v roce 2004. Dne 1. května 2004 totiž Unie najednou přivítala deset nových členských států: Českou republiku, Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Litvu, Maďarsko, Maltu, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Počet členských států tak vzrostl z 15 na 25.

Jaký vliv měla tato významná událost na soudní orgán Unie, zejména pokud jde o jeho organizaci, fungování a pracovní zátěž?

Organizace a fungování

- 10 soudců bylo jmenováno k Soudnímu dvoru, 10 k Tribunálu ([Akt o podmínkách přistoupení nových členských států k Evropské unii](#)).
- Počet generálních advokátů Soudního dvora se v roce 2004 nezměnil a generálních advokátů bylo stále 8. Až v roce 2013 se počet generálních advokátů zvýšil na 11 (Smlouva stanoví, že na žádost Soudního dvora může Rada jednomyslným rozhodnutím zvýšit počet generálních advokátů – v souladu s [prohlášením č. 38 připojeným k Lisabonské smlouvě](#)).
- Aby se Soudní dvůr a Tribunál úspěšně vypořádaly s výzvami spojenými s rozšířením, zavedla Niceská smlouva určité změny, jež měly napomoci integraci nových soudců a zvládnutí dodatečné pracovní zátěže:
 - stanoviska generálních advokátů již nejsou nutně přednášena v každé věci. Má-li tedy Soudní dvůr za to, že věc neobsahuje žádnou novou právní otázku, může po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout, že věc bude projednána bez stanoviska.
 - Je stanoveno, že **počet soudců** se bude odvíjet od **počtu členských států**. Na Soudním dvoře je počet soudců stejný jako počet členských států. Na Tribunálu je počet soudců *přinejmenším* stejný jako počet členských států, což otevírá cestu případnému zvýšení počtu jeho soudců.
 - Je vytvořen **Velký senát**, který má podle statutu třináct členů (dnes patnáct). Tomuto kolegiu, které rozhoduje o nejdůležitějších sporech, předsedá předseda Soudního dvora a jeho členem je i místopředseda.
 - **Rozdělení příslušnosti mezi Soudním dvorem a Tribunálem** je pozměněno: Tribunál je nyní příslušný rozhodovat v prvním stupni o všech přímých žalobách

s výjimkou některých specifických žalob.

- Tribunálu je přiznána pravomoc rozhodovat o **předběžných otázkách** ve zvláštních oblastech určených statutem. Tato pravomoc nebyla dosud uvedena v život. Soudní dvůr nicméně v listopadu 2022 předložil Evropskému parlamentu a Radě legislativní žádost s cílem zaprvé přenést na Tribunál pravomoc Soudního dvora rozhodovat o předběžných otázkách v šesti zvláštních oblastech (daň z přidané hodnoty, spotřební daně, celní kodex, sazební zařazení zboží do kombinované nomenklatury, náhrady a pomoc cestujícím a systém pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů) a zadruhé rozšířit působnost mechanismu předchozího uznávání přijatelnosti kasačních opravných prostředků podaných proti rozhodnutím Tribunálu (který původně vstoupil v platnost v květnu 2019).
- **Počet členů personálu Soudního dvora** vzrostl z 1 010 v roce 2000 na 1 140 v roce 2003 a na 1 641 v roce 2004.

Rok	2000	2003	2004	2005	2007	2010	2015	2020	2022	2023
Rozpočtová místa	1 010	1 140	1 641	1 743	1 882	1 927	1 998	2 073	2 110	2 302

- Došlo i k navýšení rozpočtu Soudního dvora.

Rok	2000	2003	2004	2005	2007	2010	2015	2020	2022	2023
Rozpočet v mil. €	131,3	150,6	235	229	272,2	329,3	357,1	436,6	464,8	486

Historická judikatura

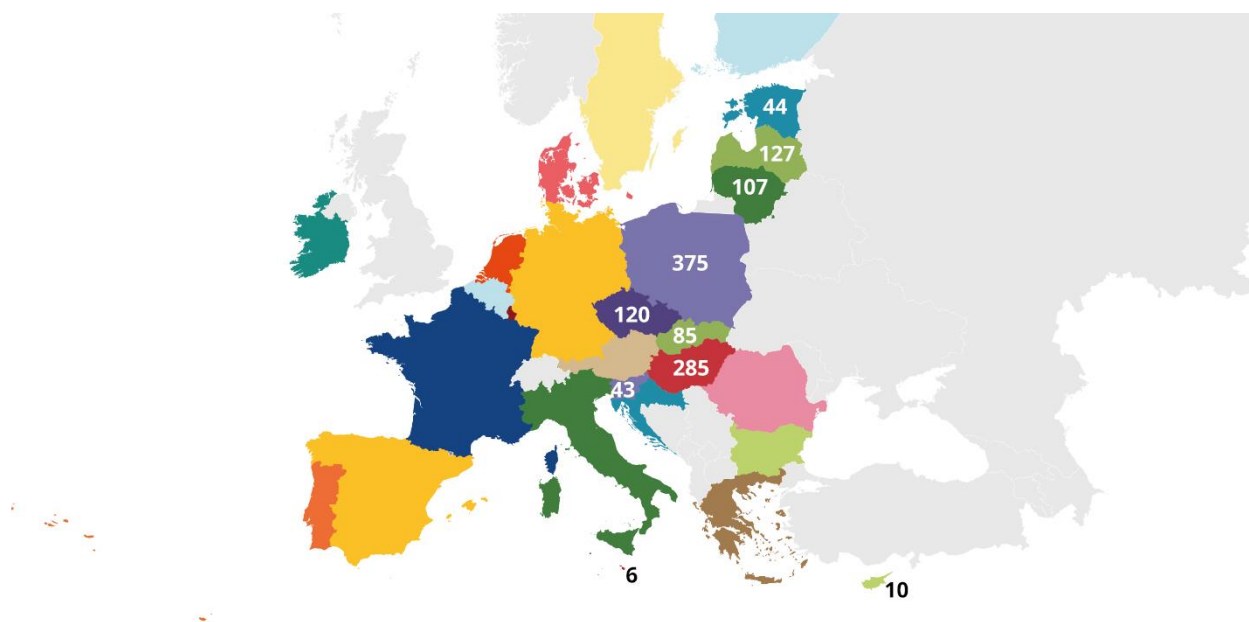
V souvislosti s přistoupením nových členských států v roce 2004 vybral Soudní dvůr prvotní seznam 57 rozsudků z let 1954 až 2000, které byly nejprve přeloženy a zrevidovány národními překladatelskými centry a poté finalizovány jazykovými útvary Soudního dvora.

(https://curia.europa.eu/jcms/jcms/jo2_14955/cs/).

Soudní řízení a nápad věcí

- Členské státy, které přistoupily k Unii v roce 2004, významně přispěly k budování evropského právního systému: od 1. května 2004 do 31. března 2024 podaly soudy 10 nových členských států celkem **1 202** žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce.
- První předběžné otázky byly podány již v roce 2004 (2 věci pocházející z Maďarska).

- Počet žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce byl v prvních letech poměrně nízký (v roce 2006 méně než 10). Následně značně vzrostl (20 v roce 2008, 45 v roce 2011, 65 v roce 2014, 103 v roce 2020) a poté se ustálil na současné úrovni (120 v roce 2023).

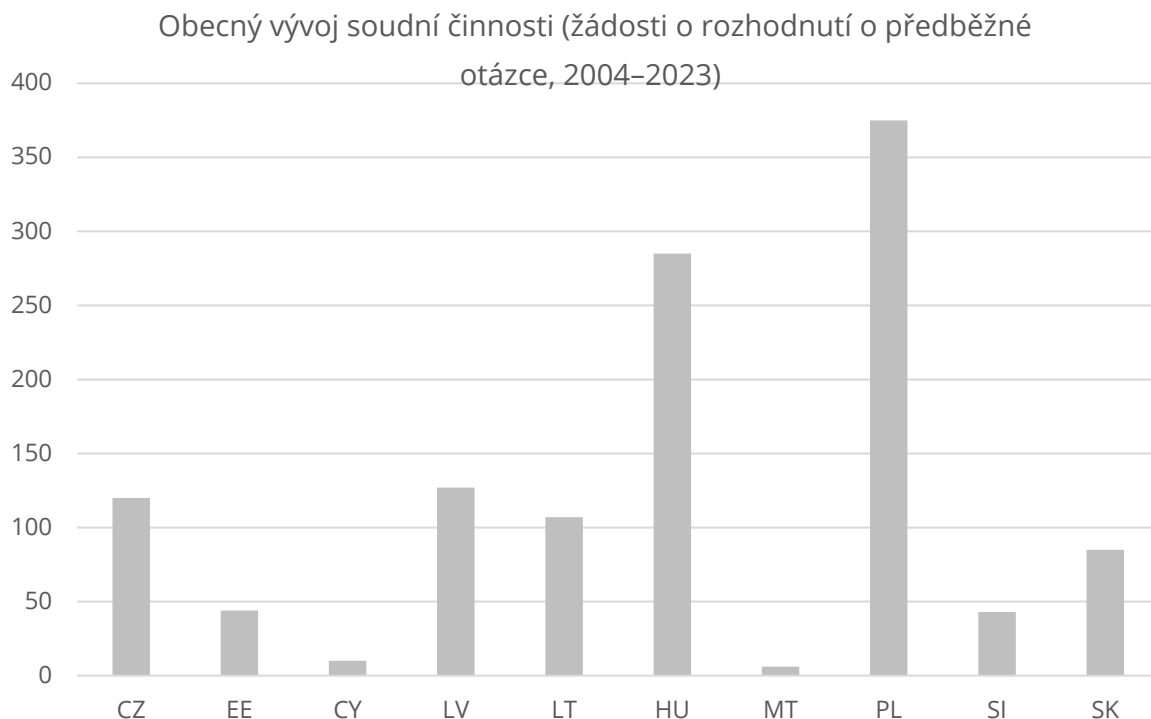

Obecný vývoj soudní činnosti (žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce) (2004–2024¹)

Rok	Česká republika	Estonsko	Kypr	Lotyšsko	Litva	Maďarsko	Malta	Polsko	Slovinsko	Slovensko
2004	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
2005	1	0	0	0	0	3	0	1	0	0
2006	3	0	0	0	1	4	0	2	0	1
2007	2	2	0	0	1	2	0	7	0	1
2008	1	2	1	3	3	6	0	4	0	0
2009	5	2	1	4	3	10	1	10	2	1
2010	3	0	0	3	2	6	0	8	1	5
2011	5	1	0	10	1	13	0	11	1	3
2012	7	5	0	5	2	18	1	6	0	9
2013	7	3	3	5	10	20	0	11	1	4
2014	6	0	2	7	6	23	0	14	4	3
2015	8	2	0	9	8	14	0	15	5	5
2016	5	1	0	9	8	15	1	19	3	6
2017	4	7	0	5	10	22	0	19	3	6
2018	12	2	1	5	6	29	0	31	2	6
2019	5	3	1	12	7	20	1	39	5	10
2020	9	3	0	17	7	18	0	41	2	6
2021	8	2	0	12	15	17	0	34	7	2
2022	13	4	0	4	6	20	0	39	0	7

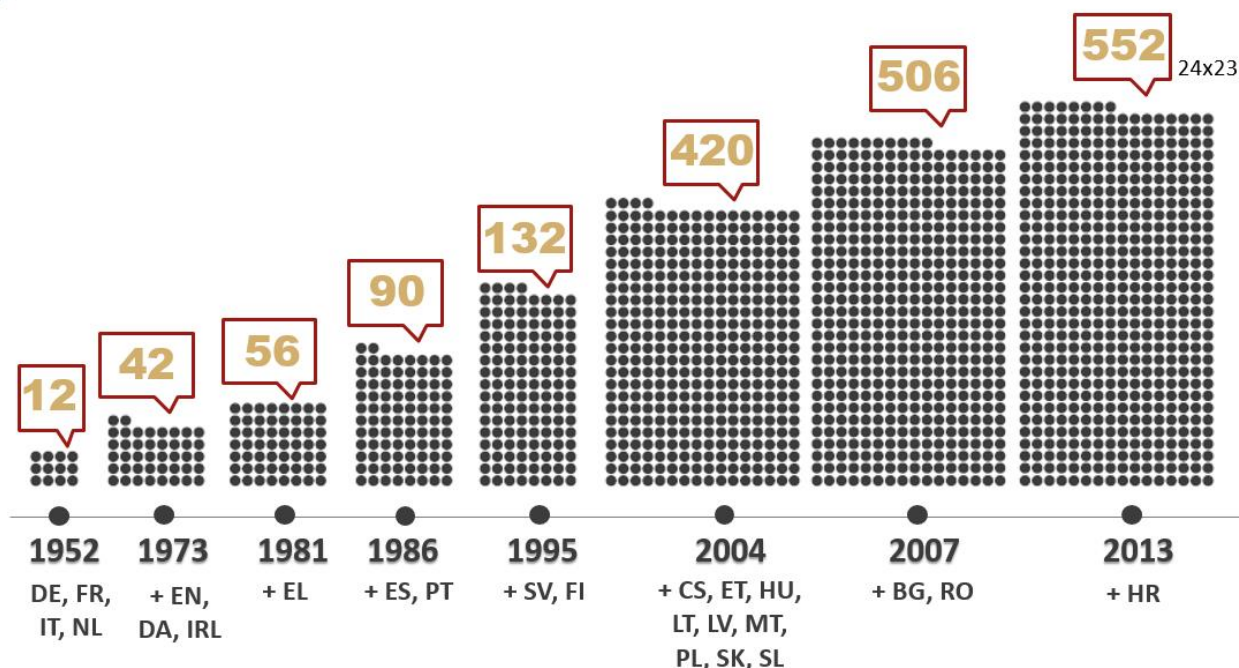
¹ 31. března 2024

2023	12	4	1	15	6	18	2	48	6	8
2024	4	1	0	2	5	5	0	16	1	2
Celkem	120	44	10	127	107	285	6	375	43	85

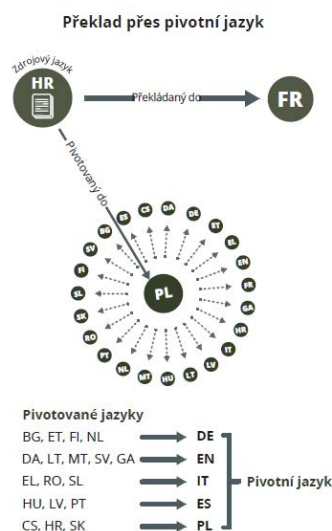
- Rozšíření v roce 2004 mělo významný vliv i na **jazykový režim** Soudního dvora Evropské unie.
- Zatímco při svém založení v roce 1952 mělo Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO) 4 úřední jazyky, během dalších rozšíření tento počet narůstal: 7 úředních jazyků v roce 1974, 8 v roce 1981, 10 v roce 1986, 12 v roce 1995 a **celkem 21 úředních jazyků v roce 2004**. V důsledku následných rozšíření se tento počet zvýšil na současných 24 úředních jazyků.
- Věci mohou být předloženy Soudnímu dvoru a Tribunálu a těmito soudy projednávány v kterémkoli z 24 úředních jazyků a neuplatní-li se výjimka, jsou rozhodnutí přijatá oběma soudy dostupná ve 24 jazycích. Jedná se o zásadu plné mnohojazyčnosti.
- „Soudní dvůr zřizuje útvar poskytující překladatelské a tlumočnické služby složený z odborníků, kteří mají odpovídající právní vzdělání a důkladnou znalost několika úředních jazyků Unie.“ (článek 42 jednacího řádu).
- V důsledku tohoto navýšení počtu úředních jazyků výrazně vzrostl počet jazykových kombinací: z 12 v roce 1952 na 420 v roce 2004 (dnes 552).

JAZYKOVÉ KOMBINACE

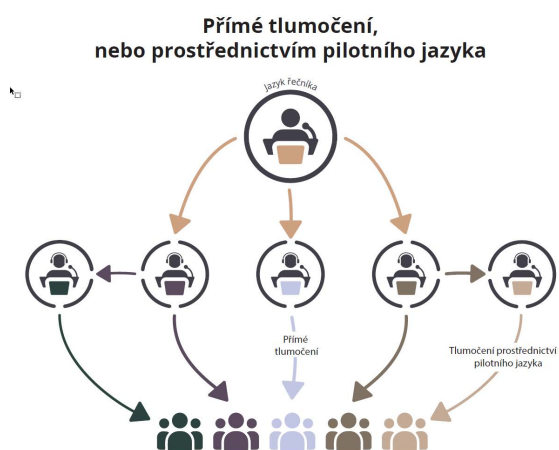
- Zejména po rozšíření v roce 2004 Soudní dvůr a Tribunál postupně zavedly řadu opatření ke zvýšení efektivity a zvládnutí pracovní zátěže v oblasti překladů. Přehodnotily tedy svou praxi zveřejňování rozsudků a usnesení (selektivní zveřejňování). Za tímž účelem byla zkrácena délka překládaných dokumentů a u Soudního dvora byla zrušena zpráva k jednání. Mimoto od roku 2013 může Tribunál rozhodnout, že rozsudek *in extenso* zveřejní pouze v jednacím jazyce, a stanovit, že v ostatních jazycích budou zveřejněny výňatky, přičemž uvede pouze body rozsudku, jejichž zveřejnění považuje za účelné. V roce 2014 se tak pracovní zátěž spojená s překlady snížila o 40 %.
- V očekávání rozšíření v roce 2004 bylo přijato další opatření spočívající v tom, že vedle přímého překladu z původního jazyka byl zaveden systém překladu prostřednictvím tzv. „pivotních“ jazyků. Aby bylo možné zvládnout nárůst jazykových kombinací spojený se zvýšením počtu úředních jazyků, bylo rozhodnuto, že není-li možné zajistit přímý překlad, provede se překlad přes němčinu, angličtinu, španělštinu, italštinu a od roku 2019 polštinu. Tyto jazyky jsou tzv. „pivotními jazyky“, neboť do jednoho z těchto pěti jazyků jsou podle předem určených kombinací překládány texty sepsané ve všech ostatních jazycích (tzv. „pivotované jazyky“) a následně jsou překládány do požadovaných jazyků podle níže uvedeného schématu. Vzhledem ke zvláštní úloze francouzštiny (která je jazykem, v němž spolu komunikují soudci v řízeních) jsou překlady z francouzštiny do všech ostatních jazyků vždy překlady přímými. Francouzské překladatelské oddělení pokrývá všechny úřední jazyky EU.

[INFOGRAFIKA „Překlad prostřednictvím pivotních jazyků“]

Pokud jde o tlumočníky, ti používají, aby bylo vždy zajištěno tlumočení i v nejméně obvyklých jazykových kombinacích, stále více tlumočnické techniky prostřednictvím tzv. „pilotního“ jazyka a jazyka „retour“. V prvním případě tlumočníci netlumočí přímo z jazyka řečníka, ale z tlumočení jiného tlumočníka; v druhém případě je tlumočení řečníka svěřeno tlumočnickovi, který má stejný mateřský jazyk a je schopen tlumočit řeč do jiného jazyka.

[INFOGRAFIKA „Přímé tlumočení nebo tlumočení prostřednictvím pilotního jazyka“]

Budovy

Pokud jde o budovy, v souvislosti s přistoupením nových členských států v roce 2004 byl rozšířen a zrekonstruován Palác, v němž Soudní dvůr sídlí od roku 1972 v Lucemburku na Kirchbergském návrší (viz historie budov: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/p1_3943801).